

1761

2den Beh. af Lovf. indeh. Best. om Raadigheden over Fæstebøndergods.

1762

Hartkorn for den rette Grændse, saa har den dog med Høie anset sig for berettiget til i saa Henseende at anvende en vis Frihed i Bedømmelsen og at gjøre en Hensyntagen til de særlige konkrete Forhold i de enkelte Tilfælde gjældende, hvad der, som sagt, vil blive udelukket, naar den foreslaaede nye Bestemmelse træder i Virksomhed. Denne sidste Omstændighed har medført, at efter vor Mening maatte, naar man vilde overveie Sagen med Villighed, og naar man virkelig vilde gjøre Skjel til alle Sider, den Grændse, der af Regjeringen er foreslaaet, anses for at være den mest passende.

Den høitærede 2den Landssthingsmand for 9de Kredse (Estrup) mente, at Udvalgets Flertal i det Hele ved Behandlingen af denne Sag var kommet ind paa en helt falsk Vej. Det havde glemt, mente han, at man dog maa opstille den Grundsætning, at Friheden er det Første, og at, hvor der ikke er nogen udtryffeligg Bestemmelse om Tvang, der maa der selvfølgegg gjælde Frihed. Flertallet skulde altsaa være gaaet ud fra den urigtige Forudsætning, at Tvangen her skulde være det Normale, medens det er Friheden, der er det Normale, og medens enhver Indskrænkning i den efter den ærede Landssthingsmands Mening er fuldstændig uforvarsigg. Jeg kan imidlertid ikke se rettere, end at netop den ærede Landssthingsmands Standpunkt her ikke paa nogen Maade holder Stik. Hans i saa Henseende udtalte Mening vilde efter min Anskuelse kun være rigtig, dersom man kunde sige, at Fæstelovgivningen var noget i sig selv Urimeligg. I saa Fald kunde man nemlig inaaftte nok sige, at man skulde vogte sig for at gaa ud over dens Bogstav, og at man netop skulde søge at indskrænke den urimeligg Lovs Bogstav saa meget som muligt og se at komme bort fra den saa meget, som man kunde. Men dette er en Betragtning, som Udvalget paa ingen Maade kan tiltræde. Udvalget vedkjender sig, hvad der i en Række af Aar har været en anerkjendt Maxime i vor

Landbolovgivning og ikke mindst har været anerkjendt i denne Forsamling, at, saa længe Selveiendom ikke gennemgaaende er indført, bør Fæstetvangen fastholdes. Men, naar man vedkjender sig denne Maxime, saa gaar det virkelig ikke an at sige, at man kun vil holde sig til den mugjældende Lovgivnings ufuldstændige Bestemmelsers Bogstav, og at man ikke gaar et Skridt udenfor samme. Nej, man maa da gjøre, som Administrationen ogsaa altid hidtil har gjort: man maa fortolke Fæstelovgivningen, saaledes som man fortolker enhver Lovgivning, efter dens rette Aand, og man maa tage de Konsekvenser af dens Bogstav med, som ere nødvendige, naar ikke dens Bestemmelser skulle blive urimelige. Det er dette, som Udvalget har gjort, og derfor kan det heller ikke røre Udvalget, naar den høitærede Landssthingsmand (Estrup) mente, at det var aldeles klart, at i alt Fald den af Udvalget foreslaaede Bestemmelse til § 6, Nr. 2, ikke havde nogen Gjæmme i den bestaaende Lovgivning, idet han nemlig gik ud fra, at det var aldeles klart, at ubebyggede Parceller ikke efter den tidligere Lovgivning kunde være fæstetpligtige, selv om de vare over 2 Tdr. Hartkorn, da det jo kun var Gaardene, der vare fæstetpligtige, men en ubebygget Parcel jo ikke kunde kaldes en Gaard. For Flertallet stiller Sagen sig saaledes, at Spørgsmaalet maa være, om det ikke i sig selv er naturligg og fornuftigg og konsekvent, at Bestemmelsen om Fæstetpligten ogsaa gjælder om de omhandlede ubebyggede Parceller, naar de have den angivne Størrelse, og, hvis dette er saa, da kan det i Flertallets Dine ikke være det Afgjørende, om det ogsaa kan siges, at Bestemmelsen derved kommer til at gaa noget udenfor den tidligere Lovgivnings Bogstav. — I Dvrigt kan jeg med Hensyn til dette Punkt ikke lade ubemærket, at, naar den ærede Landssthingsmand (Estrup) yttrede, at han som Følge af denne sin Betragtning vilde stemme mod Udvalgets Forslag under Nr. 12 til § 6, men dertilmod for Regjeringens Forslag, da er det mig